

ÇORUM İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ NEZARETHANELERİ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/67

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun
01.12.2022 tarihli ve 2022/851 sayılı kararıyla
oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR.....	iii
1. GİRİŞ.....	1
2. NEZARETHANELERDE GERÇEKLEŞTİRİLEN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	2
2.1. İl Emniyet Müdürlüğü	3
2.2. Çocuk Şube Müdürlüğü	7
3. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	10
3.1. İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler	10

KISALTMALAR

AIÖK	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
BM	: Birleşmiş Milletler
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
ÇİM	: Çocuk İzleme Merkezi
KOM	: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü
m.	: Metre
m²	: Metrekare
NARKO	: Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
para.	: Paragraf
TEM	: Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) 6701 sayılı Kanun'un "Amaç ve Kapsam" başlıklı birinci maddesinde belirtildiği gibi; "insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere" kurulmuştur.

2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in amacı: "*bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.*"¹

3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM: "*İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi*" ifade etmektedir.

4. Suç işlediği şüphesini gösteren somut delillerin varlığı halinde kişinin kolluk kuvvetleri tarafından özgürlüğünden yoksun bırakılmasına ilişkin genel hükümler 04.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda (CMK) yer almaktadır. CMK'nın 99'uncu maddesinde "*Gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözaltı işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözaltına alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözaltına alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kuralların yönetmelikle gösterileceği*" hükmü bulunmaktadır.

¹ Birleşmiş Milletler (BM), Genel Kurul, *İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme'nin Ek İhtiyari Protokolü*, 39/46, m. 1.

5. 01.06.2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliğinin 4’üncü maddesine göre nezarethaneler; “Şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri” ifade etmektedir.

6. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirme görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin tutulduğu nezarethanelere ziyaretler düzenlemek TİHEK’in görev ve yetki alanı kapsamındadır.

7. Yukarıda anılan görev çerçevesinde, Çorum İl Emniyet Müdürlüğü nezarethanelerine Kurumumuz tarafından 22.08.2022 tarihinde **habersiz** bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde; ... yer almıştır.

8. Ziyaret, Çorum İl Emniyet Müdürlüğü yetkilileri ile yapılan ön görüşme ile başlamıştır. Görüşmede UÖM hakkında genel bir bilgilendirme yapılmış, gerçekleştirilecek ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş ve İdareden İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde bulunan şubeler ve bu şubelerin gerçekleştirdikleri iş ve işlemler hakkında genel bilgiler edinilmiştir. Görüşmenin ardından Heyet, sırasıyla İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde bulunan nezarethaneler ile İl Emniyet Müdürlüğü’ne bağlı Çocuk Şube Müdürlüğü nezarethanelerini ziyaret etmiştir. Ziyaretlerin sonunda Çorum İl Emniyet Müdür Yardımcısı ile son görüşme yapılarak ziyaret sonlandırılmıştır.

9. Bu rapor, 18.01.2022 tarihli ve 2022/43 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık makamının 18.08.2022 tarihli ve 12891 sayılı oluruna istinaden 22.08.2022 tarihinde, Çorum İl Emniyet Müdürlüğü nezarethanelerine gerçekleştirilen habersiz ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

2. NEZARETHANELERDE GERÇEKLEŞTİRİLEN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

10. İl Emniyet Müdürlüğü ana hizmet binasında; Asayiş Şube Müdürlüğü, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü (KOM), Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü’nün (NARKO) kullanımına ait olan nezarethaneler yer almaktadır. Çocuk Şube Müdürlüğü binası ise ana hizmet binasından ayrı

bir yerleşkede yer almakta ve İl Emniyet Müdürlüğü ana hizmet binasına yaklaşık 1,6 km uzaklıkta bulunmaktadır.

11. Ziyaret tarihinde, İl Emniyet Müdürlüğü ana binasındaki şube müdürlükleri ve Çocuk Şube Müdürlüğünde bulunan hiçbir nezarethane tutulan bulunmadığı görülmüştür.

2.1. İl Emniyet Müdürlüğü

12. Asayiş, Terörle Mücadele, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlükleri'nde üçer adet nezarethane odası ve birer adet muhafaza odası bulunmaktadır. Muhafaza odaları diğer odaların doluluk durumuna göre kullanılmaktadır. Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünde ise şubenin bulunduğu katın yenilenmemiş olması nedeniyle diğer birimlerden farklı olarak iki adet nezarethane odası yer almaktadır. Nezarethane odalarının büyüklüğüne ilişkin tablo aşağıda verilmiştir:

Müdürlük	Genişlik	Yükseklik
Asayiş Şube Müdürlüğü	11,40 m ²	3 m
Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü	7 m ²	2,5 m
Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü	8,40 m ²	2,95 m
Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü	7 m ²	2,5 m

13. Nezarethane odaları iki kişilik kapasiteye sahip olacak şekilde düzenlenmiş olup İdarece, tutulan sayısında yoğunluk yaşanması halinde birimlerin kendi aralarında koordine olarak nezarethanelerde dengeli bir yerleşim sağlandığı ifade edilmiştir.

14. Nezarethane odalarındaki oturma bölümleri ihtiyaç duyulduğunda uyumak için uygun olacak şekilde yumuşak ve silinebilir kumaş şilte ile kaplıdır. Nezarethane odalarının tümünde yeterli sayıda temiz battaniye bulunmaktadır. Nezarethanelerden toplanan kirli eşyaların belirli aralıklarla Destek Hizmetleri Şube Müdürlüğü tarafından anlaşmalı kurumlarda yıkatıldığı anlaşılmış, heyetimizce temiz ve kirli battaniyelerin tutulduğu dolaplar incelenmiş, battaniyelerin kenarlarının tutulanların kendilerine zarar vermemesi için kesildiği, temiz ve kirli eşyaların ayrı dolaplarda saklandığı görülmüştür.

15. Nezarethanede, ibadetini eda etmek isteyenler için uygun materyallerin bulunduğu ve yeterince temiz olduğu gözlenmiştir.

16. Nezarethanelerde tutulan kişilerin herhangi bir ihtiyaçlarının olup olmadığının tespiti için görevli personelce düzenli aralıklarla kontrollerin yapıldığı ifade edilmiş ancak nezarethane odalarında acil durum butonu bulunmadığı gözlemlenmiştir. İdarece, güvenlik gerekçesiyle acil durum butonlarının nezarethane odalarının içine konulmadığı ifade edilmiştir.

17. Narkotik Şube Müdürlüğü nezarethanesi hariç nezarethane odalarının havalandırma ve doğal ışık ihtiyaçları, odalarda bulunan delikli menfezler ve koridordaki açılabilir pencereler vasıtasıyla karşılanmaktadır. Narkotik Şube Müdürlüğü nezarethane odalarının havalandırma ve doğal ışık ihtiyacı ise koridordaki açılabilir pencere ile giderilmektedir.

18. Nezarethane odalarının ısıtılması merkezi kalorifer sistemi ile sağlanmakta olup İdarece, kışın sıcaklıkların aşırı düşmesi halinde tutulanlara fazladan battaniye verildiği, ihtiyaç halinde ayrıca nezarethane koridorlarına ısıtıcılar konularak ısınmanın sağlandığı belirtilmiştir.

19. Nezarethanelerde biri kadın ikisi erkek tuvaleti olmak üzere toplam üç tuvalet, bir banyo, iki lavabo bulunduğu; ancak Asayiş Şube Müdürlüğü hariç olmak üzere engelli bireylerin kullanımına uygun tuvalet, banyo ve lavabonun mevcut olmadığı, erkek ve kadın tuvaletlerinin yan yana olduğu ve banyonun tutulanlarca ortak kullanıldığı görülmüştür. Sıcak suyun termosifon ile sağlandığı belirtilmiş, heyetimizce sıcak su akışı kontrol edilmiş ve suyun kısa sürede ısındığı gözlemlenmiştir.

20. Nezarethane tuvalet ve banyolarında sabun, terlik, havlu gibi hijyen malzemelerinin yeterli miktarda bulunduğu görülmüş, bu bölümlerin günlük olarak temizlendiği, kişisel temizlik malzemelerinin görevli personeller tarafından sürekli olarak kontrol edilerek eksikliklerin giderildiği anlaşılmıştır.

21. İdarece, nezarethanelerin günlük temizlikleri dışında, tutulanların işlemleri bitip nezarethanedен ayrılmalarının akabinde görevli personel tarafından ayrıca temizlendiği, ihtiyaç duyulması halinde bulaşıcı hastalıkların önlenmesi amacıyla dezenfekte edildiği belirtilmiştir.

22. Yemeklerin Polisevinde hazırlandığı, tutulanlara üç öğün yemek verildiği, yemek saatleri dışında tutulan gelmesi halinde bu kişiler için ayrıca yemek talep edildiği, tutulanların sağlık durumları dikkate alınarak diyet menülerinin oluşturulduğu ancak farklı beslenme biçimlerine (vegan, vejetaryen vb.) uygun menülerin hazırlanmadığı, yemek verildiğine dair fişlerin belli bir süre saklandığı, kantin ve market ihtiyaçlarının da tutulanların talepleri doğrultusunda görevli personel tarafından karşılanabildiği anlaşılmıştır.

23. İdarece, tutulanların içme suyu ihtiyaçlarının yemeklerin yanında verilen 500 ml ambalajlı sular ile karşılandığı, ihtiyaç halinde kantinde bulunan 200 ml ambalajlı suların tutulanlara sınırsız olarak verildiği ifade edilmiştir.

24. İdarece, acil tıbbi müdahale ihtiyacı halinde 112 Acil Çağrı Merkezi vasıtası ile tutulanlara ilk müdahalenin yapılarak ilgili Cumhuriyet Savcısına duruma ilişkin bilgi verildiği, hastane ortamında müdahale edilmesine karar verilen tutulanların ise tahkikatı yürüten birimde görevli memur eşliğinde en yakın sağlık kuruluşuna sevklerinin sağlandığı, tedavi işlemlerinin tamamlandığına dair doktor raporu ile birlikte tutulanların nezarethaneye giriş işlemlerinin tekrar yapıldığı ifade edilmiştir.

25. İdarece, kronik hastalığı bulunan ve adli doktor raporunda sürekli ilaç kullanması gerektiği belirtilen tutulanların ilaçlarının dağıtımının, giriş muayenesini gerçekleştiren doktora bilgi verilerek ve kullanım saatlerine riayet edilerek nezarethane görevlisi tarafından düzenli olarak gerçekleştirildiği, raporu veya ilaç reçetesi bulunmayan tutulanların Cumhuriyet Savcısının bilgisi dahilinde görevli personel refakatinde hastaneye sevk edilerek ilaçlarına ulaşması için gerekli işlemlerin yapıldığı belirtilmiştir.

26. Müdürlük bünyesindeki her şubenin kendine ait birer adet müdafî görüşme odası bulunmaktadır. Ziyaret heyeti tarafından yapılan incelemelerde; odalarda güvenlik kamerası bulunduğu, odanın içerisinde konuşulanların dışarıdan duyulmaması için duvarların ses yalıtımı malzemeleri ile kaplandığı gözlemlenmiştir.

27. Narkotik Şube Müdürlüğü bünyesinde iki adet ifade alma odası bulunmakta olup diğer şubelerde birer adet ifade odası yer almaktadır. Odaların yeterli ışıklandırma ve havalandırma imkânına sahip olduğu, odalarda ses ve görüntü kaydı yapan bir adet güvenlik kamerası bulunduğu gözlemlenmiştir.

28. Nezarethane koridorlarındaki panolarda nezarethane talimatnamesinin asılı olduğu, ancak tutulanların haklarını gösteren CMK'nın 91'inci ve 147'nci maddelerine göre hazırlanmış Sanık Hakları Formunun Türkçesi veya yabancı uyruklu şahısların anlayacakları dillerde tercümesinin (Asayiş ve TEM Şube Müdürlüğü dışındaki müdürlüklerde) asılı olmadığı görülmüştür. İdarece; ilk girişlerinde tutulanlara gerekli formlar imzalatırken sanık hakları formu ile birlikte sevk-serbest bırakma tutanağının bir nüshasının elden verildiği, yabancı tutulanlar için ise şüpheli ve sanık hakları formlarının şahısların konuştukları yabancı dile göre İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça ve Arapça dillerinde çevirilerinin sunulduğu, yabancı tutulanlar için tercüman hizmetine ihtiyaç duyulması halinde yeminli tercümanların Müdürlüğe çağrıldığı ifade edilmiştir.

29. Ziyaret heyetince Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter kayıtları incelenmiş; Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 12'nci maddesinde belirtilen hususların defterde yer aldığı, kayıtların eksiksiz tutulduğu ve defterin görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından da düzenli olarak incelendiği anlaşılmıştır.

30. Asayiş Şube Müdürlüğü'nde 9 adet, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde 6 adet, Narkotik Şube Müdürlüğü'nde 4 adet, KOM Şube Müdürlüğü'nde ise 6 adet olmak üzere toplam 25 adet 7/24 esasına uygun olarak kayıt alan güvenlik kamerası bulunmaktadır. Güvenlik kameraları nezarethane odalarını, nezarethanelerin yer aldığı koridorları, nezarethane girişini, tuvalet ve banyoların girişini, müdafî görüşme odalarını ve ifade odalarını göstermektedir. İdarece, 7/24 kameraları izleyen görevli personelin bulunduğu, acil durumlarda kısa sürede müdahale edilebilmesi için bu görevlilere nezarethane odalarına yakın ayrı bölümler oluşturulduğu, belirtilmiş, ziyaret heyeti tarafından güvenlik kameraları incelenmiş; kamera kayıtlarının geriye dönük 30 gün süreyle saklandığı, kamera açılarında kör nokta bulunmadığı anlaşılmıştır.

31. İdarece, İl Emniyet Müdürlüğü'nde herhangi bir elektrik kesintisi yaşanması durumunda Müdürlük bünyesindeki kameraların bağlı olduğu jeneratörün otomatik olarak devreye girdiği, kameralarda herhangi bir arıza yaşanması halinde ise derhal teknik personelin bilgilendirildiği ve sorunun çözülmeye çalışıldığı ifade edilmiştir.

32. İdarede kadın ve erkek personel sayısının yeterli olduğu, gözaltına alınan kadınlarla ilgili işlemlerin kadın personel tarafından yapıldığı, kadın personel için nöbet listesi tutulduğu ve geceyi nezarethanede geçirmesi gereken kişinin kadın olması halinde listeye göre kadın

personelin nöbet tuttuğu, kadın personel sayısının yetersiz kalması halinde ise diğer birimlerden geçici olarak kadın personel görevlendirildiği anlaşılmıştır.

33. İdarece, personelin hizmet içi eğitim kapsamında temel olarak insan hakları alanında eğitim aldığı, mesleğin icrası süresince de sürekli olarak bu alanda seminer ve toplantılara katılmaya teşvik edildikleri, 2022 yılı içerisinde Eğitim Şube Müdürlüğü tarafından insan hakları konusunda personele yönelik 5 adet seminer gerçekleştirildiği, personelin hassas gruplara yönelik herhangi bir eğitim almadığı ifade edilmiştir.

34. Engelli, hasta, yaşlı, hamile ve özel ihtiyaçları bulunan kişilerin gözetimine alınması halinde ivedilikle konu ile ilgili soruşturmayı yürüten Cumhuriyet Savcısına tutulanlar hakkında bilgi verildiği, bu kişilerin Cumhuriyet Savcısı talimatı olmadan nezarethaneye konulmadığı ifade edilmiştir.

2.2. Çocuk Şube Müdürlüğü

35. Çocuk Şube Müdürlüğü Ek Hizmet Binası, İl Emniyet Müdürlüğü ana hizmet binasına yaklaşık 1,6 km mesafede bulunmaktadır.

36. Nezarethane odalarının binanın ikinci katında yer aldığı, odalara merdivenle ulaşıldığı ancak engellilerin kullanımına uygun engelli rampası bulunmadığı görülmüştür.

37. Müdürlük bünyesinde kız ve erkek çocuk-tutulanlar için ayrılmış, iki kişinin kalabileceği şekilde iki adet nezarethane odası bulunmaktadır. Erkek-çocuk nezarethane odası 10,75 m² (en: 4,3 m, boy: 2,4 m, yükseklik: 2,5 m) ve kız-çocuk nezarethane odası ise 7,5 m² (en: 3 m, boy: 2,5 m, yükseklik: 2,5 m) alana sahiptir.

Nezarethane Odaları	Genişlik	Yükseklik
Erkek-çocuk	10,75 m ²	2,5 m
Kız-çocuk	7,5 m ²	2,95 m

38. Nezarethane odalarındaki oturma bölümleri rahatlıkla uyunabilecek nitelikte yumuşak ve silinebilir kumaş şilte ile kaplıdır. Nezarethane odalarının tümünde yeterli sayıda temiz battaniye bulunmaktadır.

39. İdare tarafından, çocuk-tutulanların çıkışının yapılmasının ardından kullanılmış battaniye ve yastık kılıflarının toplanarak kirli dolaplarına konulduğu ve belirli aralıklarla Destek

Hizmetleri Şube Müdürlüğü tarafından anlaşmalı kurumlarda yıkatılarak tekrar kullanıma hazırlandığı belirtilmiştir. Yapılan incelemelerde battaniyelerin kenarlarının kesilmiş ve temiz vaziyette saklandığı görülmüştür.

40. Nezarethanelerde tutulan kişilerin herhangi bir ihtiyaçlarının olup olmadığının tespiti için görevli personelce düzenli aralıklarla kontrollerin yapıldığı ifade edilmiş ancak nezarethane odalarında, tutulanların kullanabileceği acil durum butonu bulunmadığı gözlemlenmiştir. İdarece, acil durum butonlarının güvenlik gerekçesiyle nezarethane odalarının içine konulmadığı ifade edilmiştir.

41. Nezarethanelerde herhangi bir havalandırma ve soğutma sistemi bulunmamaktadır. Kız-çocuk nezarethane odasının havalandırma ihtiyacı demir parmaklıklı kapı ile kapatılmış balkon, erkek-çocuk nezarethane odasının havalandırma ihtiyacı ise delikli menfez yoluyla sağlanmaktadır. Heyet tarafından yapılan incelemelerde, odalara yeterli düzeyde doğal ışık girdiği ve havalandırmanın yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Odaların ısınması ise merkezi kalorifer sistemi ile sağlanmaktadır.

42. Nezarethanelerin bulunduğu katta bir tuvalet, bir banyo ve bir lavabonun bulunduğu; engelli tuvaletinin zemin katta olduğu, ancak engelli bireylerin kullanımına uygun banyo ve lavabonun mevcut olmadığı görülmüş, sıcak suyun termosifon ile sağlandığı, yapılan kontrolde suyun kısa sürede ısındığı gözlenmiştir. Engelli tuvaletinde yapılan incelemede bir adet tutunma barının bulunduğu ve rahat hareket etmek için yeterli alanın sağlandığı, tuvalet ve banyoda çocuk tutulanlara uygun yeterli miktarda kişisel temizlik malzemelerinin (sabun, şampuan, havlu) bulunduğu, duş ile tuvalet ve lavaboları ayıran bir bölmenin olmadığı gözlenmiş, bu durumun mahremiyetin korunması bakımından uygun olmadığı değerlendirilmiştir.

43. İdarece, nezarethanelerin günlük temizlikleri dışında, tutulanların işlemleri bitip nezarethanedan ayrılmalarının akabinde görevli personel tarafından ayrıca temizlendiği, ihtiyaç duyulması halinde bulaşıcı hastalıkların önlenmesi amacıyla dezenfekte edildiği belirtilmiştir.

44. İdare tarafından, çocuk-tutulanlara günde üç öğün Polisevinden temin edilen yemeklerin verildiği; sağlık durumu nedeniyle özel beslenmeye ihtiyaç duyan çocuk-tutulan olması durumunda ve talep edilmesi halinde yakınları tarafından getirilen yemeklerin tutulanlara verilebildiği, kantin ve market ihtiyaçlarının çocuk-tutulanların talepleri doğrultusunda görevli personel tarafından karşılanabildiği, içme suyu ihtiyacının, herhangi bir sınırlama olmaksızın 200 ml ambalajlı sular ile karşılandığı bilgisi verilmiştir.

45. İdarece, çocuk-tutulanların acil sağlık yardımına ihtiyaç duyması halinde 112 Acil Çağrı Merkezinden ambulans istendiği, ilk müdahalenin sağlık görevlileri tarafından yapıldığı, hastanede tedavisine devam edilmesine karar verilmesi durumunda ise bu çocukların personel refakatinde hastaneye sevk işlemlerinin sağlandığı, sürekli ilaç kullanması gerektiği belirtilen ve/veya kronik hastalığı bulunan çocuk-tutulanların ilaçlarının, nezarethane görevlisi tarafından kullanım saatlerine riayet edilerek dağıtımının yapıldığı belirtilmiştir.

46. Şubede iki adet ifade alma odası, bir adet müdafî görüşme odası bulunmaktadır.

47. Müdafî görüşme odasında kamera ve ses kaydı sisteminin bulunmadığı ve kapıların ses geçirmeyecek özellikte olduğu gözlemlenmiştir. Dışarıdan odanın içinin görünmemesini sağlayan renkli cam sayesinde müdafî görüşme odası aynı zamanda teşhis odası olarak da kullanılmaktadır.

48. Mağdur çocukların ifadelerinin Baro tarafından görevlendirilen avukatlar eşliğinde alınmakta olduğu, ifade sürecine dair kamera kaydının tahkikat evrakına eklenerek Cumhuriyet Savcılığına gönderildiği, bu şekilde alınan ifadeler ile mağdur çocukların adli süreçte tekrar ifade vermesinin önüne geçildiği belirtilmiştir.

49. Cinsel istismar, taciz gibi vakalar için yapılan ön görüşme sonrasında Cumhuriyet Savcısının talimatı doğrultusunda olayla bağlantılı çocukların iş ve işlemlerinin ÇİM (Çocuk İzleme Merkezi) tarafından yürütüldüğü ifade edilmiştir.

50. İfade alma odasında yeterli sayıda masa ve sandalyenin mevcut olduğu, ayrıca odada ifadeyi alacak görevlilerin kullanacağı teknik malzeme ile ifade sürecinin baştan sona sesli ve görüntülü bir şekilde kaydedilmesini sağlayan güvenlik kamerasının da bulunduğu görülmüştür.

51. Nezarethane koridorunda Emniyet Genel Müdürlüğü Nezarethane Talimatnamesinin bulunduğu, sanık hakları formu gibi bilgilendirici başka bir broşür veya kitapçık gibi belgelerin nezarethane odalarının bulunduğu koridora asılmamış olduğu, yabancı çocuk-tutulanlar için yabancı dilde sanık hakları formunun bulunmadığı gözlenmiştir.

52. Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter kayıtları ziyaret heyeti tarafından incelenmiş ve Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 12'nci maddesinde belirtilen hususların defterde yer aldığı, kayıtların eksiksiz tutulduğu ve defterin görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından da düzenli olarak incelendiği anlaşılmıştır.

53. Nezarethanede bulunan 3 adet güvenlik kamerası 7/24 esasına göre kayıt yapmakta ve kayıtlar 60 gün geriye dönük olarak saklanmaktadır. İdare tarafından, elektrik kesintisi

yaşanması durumunda jeneratörün otomatik olarak devreye girdiği ve böylece güvenlik kameralarının kesintisiz bir şekilde kayıt yapabildiği belirtilmiştir. Yapılan incelemede kamera açılarında herhangi bir kör noktanın bulunmadığı anlaşılmıştır.

54. İdarece, Şubede yeterli sayıda kadın ve erkek personelin bulunduğu, personel sayısının yetersiz kalması halinde ise diğer birimlerden geçici olarak personel görevlendirildiği belirtilmiştir.

3. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

55. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda işbirliği esasına dayanmaktadır. Müdürlükler tarafından ziyaret heyetinin bütün bölümlere erişimi bekletilmeksizin sağlanmış, gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır.

3.1. İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

56. Nezarethane odalarında oluşabilecek acil bir durumu veya tutulanların sağlık durumlarında oluşabilecek ani gelişmeleri ve benzeri durumları daha iyi bir şekilde takip edilebilmek için gerekli önlemler alınarak odalara acil durum butonunun konulması,²

57. Mahremiyetin korunması adına, tüm Müdürlüklerdeki nezarethane odalarının girişine veya içine tutulanların buldukları alanın kamera ile izlendiğini belirten şekilde bir uyarı yazısının konulması, İl Emniyet Müdürlüğü'nde güvenlik gerekçesiyle müdafî görüşme odasına yerleştirilen güvenlik kameraların kaldırılarak odada personelin konuşulanları duyamayacağı ancak görebileceği bir düzenleme yapılması,³

58. Nezarethanelerin yer aldığı koridor duvarlarına Nezarethane Talimatnamesi'nin yanı sıra Sanık Hakları Formu, Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği, İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi gibi bilgilendirici metinler asılması, bununla birlikte Çocuk Şube

² Avrupa Cezaevi Kuralları 18.2: "Mahpusların personel ile gecikmeksizin irtibat kurmasını mümkün kılan bir alarm sistemi olmalıdır.", 52.4. "Tüm mahpusların, gece de dâhil olmak üzere, günün her saatinde personel ile iletişim kurabilmesine imkân sağlanmalıdır."

³ Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) Kural 61/1: "Mahpuslara, iç hukuka uygun olmak koşuluyla, kendi seçtikleri veya bir hukuki danışmanlık şirketi tarafından sağlanan bir avukat ile herhangi bir yasal konu üzerinde, hiçbir gecikme, müdahale veya sansür olmaksızın ve tam gizlilik içerisinde görüşebilmesi ve iletişim kurması için gerekli fırsat, zaman ve imkânlar sağlanır. Görüşmeler ceza infaz kurumu personeli tarafından görülebilir; ancak dinlenemez."

Müdürlüğünde yabancı çocuk-tutulanlar için farklı dillerde sanık hakları formu ve diğer bilgilendirici metinlerin hazır bulundurulması,⁴

59. Çocuk Şube Müdürlüğündeki tuvalet ve banyo kısmının mahremiyeti sağlayacak şekilde düzenlenmesi,⁵

60. Müdürlük ve bağlı merkezlerde görev yapan personelin hizmet içi eğitim müfredatına, “insan hakları”, “tutulanlara ve özellikle hassas gruplara yönelik muamele” ile “BM’nin İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi (İstanbul Protokolü)” dâhil olmak üzere işkence ve kötü muameleyi inceleme ve belgelendirme konularının dâhil edilmesi,⁶

Hususları tavsiye edilmektedir.

⁴ Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 9, para. 44. “Özgürlüğü kısıtlanmış kişilerin hakları, bu kişiler söz konusu hakları bilmediği sürece pek bir değer taşımamaktadır. Bu nedenle polis nezaretine alınan kişilere gecikme olmadan ve anladıkları bir dilde hakları konusunda sarîh olarak bilgi verilmesi şarttır. Bunun gerçekleşmesini sağlamak için, polis tarafından gözaltına alınan kişilere, söz konusu hakları açık bir biçimde belirten bir form nezaretlerinin başında sistematik olarak verilmelidir. Ayrıca söz konusu kişilerden, hakları konusunda bilgilendirildiklerine dair bir ifadeyi imzalamaları da istenmelidir.”

⁵ Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 9, para. 47.2. “Polis nezaretindeki kişiler mahremiyete uygun şartlarda tuvalet imkânına ve yıkanmak için uygun şartlara sahip olmalıdır.”

⁶ Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 9, para. 34. “Şüphelilerin sorgulanması, tatminkâr bir biçimde yapılabilmesi için özel eğitim gerektiren ve uzmanların yapması gereken bir iştir. İlk olarak özellikle, sorgulamanın amacının tam olarak ne olduğu kesin olarak belirlenmelidir; amaç, sorgulamayı yapan memurların gözünde suçlu olduğu varsayılan bir kişinin itiraf etmesini sağlamak değil, incelenmekte olan konu hakkında gerçekleri öğrenmek için doğru ve güvenilir bilgilere ulaşmak olmalıdır. Şüphelilerin sorgulanması sırasında uygulanacak davranış kurallarının belirlenmesi, kolluk kuvvetlerinin uygun eğitimi almasına ek olarak, yukarıda belirtilen amaca uymalarını çok kolaylaştıracaktır.”